

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳՈՒՄ

Երևանի նահանգի այն մասերը, որոնք միասին կ'են անցնել տարվայ անբերրիությունից, այսինքն Շիրակը, Արարատը, Մարտակերտը, գրավել էին անցնել ձմռան վարչական մարմինների ուղղորդումով, և մանրամասն ընտելության նիւթ էին դարձել կողմնակց Գիւղատնտեսական ընկերության համար:

Գիւղատնտեսական ընկերությունը անբերրիության վրա չէ նայել, իրեն լույս մի դժբաղդ դէպքի վրա, այլ աւելի խորը գնաց և համեմատելով վերջին տասն, տասնհինգ տարվայ գիւղատնտեսական երեւոյթները ու համոզվելով, որ երկրագործական աշխատանքները օրից օր աննպաստ են դառնում, նայեց անցնել տարվայ անբերրիության վրա, իրեն ընդհանուր երեւոյթի մի արտայայտություն վրա: Ի հարկէ, յորդ անձրևների պատճառով առաջիկայ տարիները կարող են բաականաչափ պտղաւատ լինել. բայց հողի ուժասպառության խնդիրը դրանով չէ լուծվում և ամենաչնչին պատճառից ցանքերը կարող է դարձնել միայն մեծ տարածություն վրա:

Գիւղատնտեսական ընկերությունը լուրջ նայեց գործի վրա և իրեն առաջին փորձ ուղարկեց այդ տեղերի անտեսական պայմանների ուսումնասիրության համար մի մասնագետ, Ս. Զաւարեանին, որը այժմ չըջում է գիւղերը և ժողովում է տեղեկություններ:

Ուսումնասիրության ծրագիրը, որ տուել է ընկերությունը, կազմված է ընդհանուր կերպով, հիմնական կետերը որոշելով: Այդ ծրագիրը ենթարկվեց փոփոխությունների ուսումնասիրության տեղերում և ստացած աւելի գործնական կերպարանք, չօգտվել խնդիրների մի շարք:

Գալով մի օր և է գիւղ, հետազոտողը գնում է արտերը և տեղի ու տեղը ծանօթանում հողի յատկությունների հետ, զրոյց անում անտեսության մասին: Այդ զրոյցը միջոց է տալիս հետազոտողին մի կողմից ծանօթանալ գիւղացիների հայեացքների հետ, միև կողմից օգտվել դէպքից և հասկացնել ժողովուրդին այն միջոցները, որոնք կարող են նպաստել անտեսական բարեփոխման մտցնելուն գիւղական կեանքի մէջ:

Ընկերության մասնագետը իր ուղարկած գեկուցման մէջ յայտնում է, որ նա մանրամասն բացատրում է հողի մշակության վերաբերեալ հանգամանքները, կատարելագործված գութանների, ցանքանքի, հողը պարարտացնելու, սերմացուի ընտրության և առհասարակ նոր ձևի դաշտային անտեսության, տաւարապահության և պարտիզպանության մի քանի ձևերի դարգացման և ուրիշ բարեփոխման գործադրության նշանակությունը:

Ի հարկէ, այդ զրոյցները կարճատև են, թուրքիկ և պատահական: Նրանք մի փոքր խօսակցություն են ներքև կը դառնան գիւղացիների մէջ և դարձնել կը մոռացվեն: Հարկաւոր է, որ գիւղատնտեսական գիտելիքների տարածման գործը

ներկայ լինել ընկերության դասախօսական նիւտերին. այդպէս կապ պահպանելով՝ Վլետեր հերրերը յիշատակում է ստանում մի և նոյն ընկերության գիտելիքը ու ժողովուրդը կրկնում:

Հանդիսի բոլոր մասերում մասնակցող Վլետեր հերրերի մէջ ամենից աւելի աչքի էին ընկնում 40—50 տարեկան անց համալսարանականներ իրանց ընկերության գլխավորներով ու կրճերին ձգած ժապաւեններով: Որքան քաղցր է, տասնեակ տարիներ առաջ համալսարանը թողնելուց յետոյ, այս տեսակ րօպէներում մտնել նոյն դրոշակի ու լուսաւորութեան տաճարի հովանու տակ, յիշել ուսանողության երիտասարդ տարիները, ըզգալ, ուրախանալ նոյն վսեմ մտքերով և սոսնել իրան վերացնող գիտութեան վայրը. սա է երիտասարդացնում է անհատին, սա է քաղցր է, և՛ բարոյական: Այս, սա է գերմանական ոգու յատկություններից մէկն է՝ հասարակությունը կապված պահել համալսարանի հետ: Անցնելը Fest-commers-ին, որպիսի քէֆ ամեն մի համալսարան քաղաքում ուսանողության զանազան ընկերությունների համախմբվելով թէ և լինում է, սալայն այս անգամվանը բոլորի թափն ու պատկն է, բոլորի մարմնացումը:

Այդ քէֆը կատարվեց համալսարանի անցնելի

աւելի կանոնաւոր և հիմնաւոր ձև ստանալ, որ ժողովուրդը գործնականապէս ծանօթանար այն փոփոխությունների հետ, որ նրան առաջարկում են, որ ժողովուրդի որդիները ընտելանան գիւղատնտեսական զարգացման և փորձնական ագարակներում այն միջոցների հետ, որոնք կարող են նպաստել նրանց անտեսական առաջադիմության:

Յոյս ունենալ, որ այդ խնդիրը գործնական անհրաժեշտութեան նշանակություն կը ստանալ և կառավարությունը միջոցներ ձեռք կտանի՝ անյապաղ օգնություն գալու երկրագործին:

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒՌՅՈՒՆ

Օգոստոսի 10-ին

Անցնում էին փողոցով, մօտենում է զեղի սըրուակը ձեռքին, արտասուքը աչքերին մի միջանցակ կին: Ուղում է խօսել, արտասուքը խեղդում է նրան. մի քանի վայրկեան ինքն իրան դիմադրելուց յետոյ՝ վերջապէս կարողանում է խօսել. «Ի սէր Բերդաւոր, մի օգնություն, միակ որդիս մերձիմա՝ հիւանդ ընկած է, ուսելու հաց, մի կօպէլ դեղի փող չունի. անտէր, անօգնական մնացել եմ թուրքի բազում, չը գիտեմ ինչ անեմ, որ ջուրն ընկնեմ...»

Հարց ու փորձից երևում է, որ այդ կինը արհեստագործ կին է. ամուսինը խօսեցաւ մեռել է, թողնելով կնոջ և երկու որդուն առանց որ և է ներթափանց միջոցի: Հօր մահից յետոյ, մօրը և փոքրիկ եղբորը կերակրում է մեծ որդին, որը այժմ թոքախտից բուժված՝ անկողին է ընկած: Այժմ ապրուստի ոչ մի միջոց չունեն. թուրքին ահա մի տարի է անհեղին վարձը չեն վճարել. եթէ այժմ էլ նոյն թուրքը օգնութիւն չանէ, երբեմն-երբեմն կերակրու, ուսելով չը գիտէ, բոլորովին պէտք է քաղցած մեռնեն:

Թշուառ կինը պատմում է և շարունակ արտասուք թափում...

Այս արտածիլի տեսարանը բացառիկ երեւոյթ է. վերջին ժամանակներս սխալ են աւելի յաճախ տեղի ունենալ այսպիսի երեւոյթներ: Խօսեցաւի հետեանքը այժմ աւելի խիստ կերպով է աչքի ընկնում. քաղցածութիւնը, անտէրութիւնը երես է հանել մինչև այժմ պատուով՝ ամօթխածութիւնով պահպանվածներին: Ջահիլ հայ կինը այլ ևս չէ ամաչում իր դրութիւնից և դռնէ դուռն ընկած՝ ողորմութիւն է խնդրում. այրելացած մայրը, որբին զրկած՝ ոտաբորիկ չըջում է փողոցներում և զննութիւն հայցում. փոքրիկ 8—9 տարեկան որբեր, առաւօտից մինչև երեկոյ թափառելով՝ ապրուստի միջոց են որոնում...

Հասարակութիւնը անխոյժ կերպով չարտում է իր օգնութիւնը և երեսը թեքում. այլ ևս ոչ մի հոգս, ոչ մի տեսակ խնամք:

Բազմաթիւ ընդհանուր աղմուկի մէջ խեղդվում է որբի հեկեկանքը, չէ յարգվում անտուն, անտէր կնոջ պաղատանքը, զոհութիւն չէ ստանում զիջելի մօր տնայնաքը... Տասնեակ ընտանիքներ առանց օրեկան ապրուստի են մնացել, տասնեակ որբեր առանց խնամքի, առանց հոգացողութեան՝ կայր բաղրի կալին են յանձնարում:

հետ կապ ունեցող մի գարեջրատան ահագին բազում, ուր պատրաստված էին ժամանակաւորապէս փայտեայ հասարակ նստարաններ և սեղաններ մի մասը քաղնով ծածկված և ամբողջովին լուսաւորված էլէկտրականութեամբ:

Երեկոյթը քաղաքի հաշուով էր և պիտի կատարվէր գարեջրու խմելու գոտիներում: Ներկայ էին շատ պրօֆէսորներ, բազմաթիւ ուսանողներ և «Վլետեր հերրեր», ուրեմն, եթէ կարելի է այսպէս ասել, քէֆը միմիայն զուտ համալսարանական բնույթով էր կրում: Թէ և դժուար է որոշել ներկայ լինողների թիւը, սակայն և այնպէս վրտահանութեամբ կարելի է ասել, որ մօտ 5,000 հանդիսականներ կը լինէին:

Խաբանչիւր ուսանողական ընկերությունը մի որոշ տեղ էր բռնել, սեղանի վրա կանգնեցրած էր նոյն կորպորացիային յատուկ նշանը: Պրօֆէսորները նստել էին մէջ առ մէջ, չը նայած, որ նրանց համար որոշված առանձին տեղ էլ կար: Նաև առանձին տեղ էր նշանակված ուսանողական ընկերության լինողների վարչութեան անդամների համար, որոնք դարձնալ այստեղ էլ փայլում էին իրանց ասպետական շորերով:

Երեկոյան ժամը 8 1/2-ին, Հալլէի համալսարանի ղեկավորը գոտիական հանդէսը բաց անելով՝

վեր ինչ պէտք է լինի դրանց վերջը. ով պէտք է անտէր որբերին խնամէ, նրանց պահէ-պահպանէ, ով պէտք է ձեռքը մեկնէ դէպի անաւակութեան դուռը մղող անօգնական կնոջ...

Անցնալով, մի պատկառելի ժողովում, ուր ծրարները բաժանելու համար ներկայ էին թեմական առաջնորդը, բոլոր քահանաները և ծխականների մի ստուար բաղմունքին, քահանաներից մէկը, ցոյց տալու համար, թէ անհրաժեշտ է ծխերի բաժանելը, բաւականին ողորկված կերպով դուռն էր ժողովում. «մենք քահանաներ չենք, մենք հոգեւոր հովիւներ չենք, այլ վարձկաններ ենք: Հայրը իր ձեռքով յանձնում է որդուն թուրքերի՝ մի կտոր հացի համար. ամուսինը վաճառում է իր կնոջ պատիւը՝ ապրուստի համար. մայրը դուռն է իր աղջկան՝ ընտանիքը քաղցից ազատելու համար. իսկ մենք, հոգեւոր հայրերս, դրա առաջը ոչնչով չենք առնում, չենք իմանում և հնար էլ չունենք իմանալու, որովհետև ծխի տէր չենք, ոչնչով կապված չենք մեր սեփական ծրարի հետ, որ կարողանաք մանել նրանց մէջ, չիվիլ, իմանալ նրանց պահանջները, ստուգել անհրաժեշտ պէտքերը և ըստ այնմ մեր բարոյական պարտքը կատարած լինել...»

Այդ օրից ահա երկու տարի է անցել. ծխերը բաժանվել են. ամեն մի քահանայ ունի արդէն իր որդի ծովը, սակայն, տարաբախտաբար, քահանայի «մարգարէական բառերով» արտայայտած հրաշալի միտքը մինչև այսօր էլ մնում է դատարի բառեր...

Հոգեւոր հայրերը ոչ միայն չեն չըջում, չեն այցելում, իրանց չքաւոր ծխականների դրութիւնով չեն հետաքրքրվում, այլ ևս երբ մէկն ու մէկը վստահութիւն է ունենում ներկայանալու իր ծրարատէր քահանային և իր կարիքը յայտնելու, հոգեւոր հովիւը փոխանակ կարեկցելու, դարդին դարման անելու, իրանից հեռացնում, անխոյժ կերպով ճանապարհ է դնում. զոհէ այդ ևս պայուցանում տանեակ փաստերը...

Հասարակական միակ հիմնախնդիրը, որ այս դէպքում կարող էր չօգտվել ծառայութիւն մատուցանել՝ որբերին խնամել, անտէրներին պաշտպան հանդիսանալ, այդ մեր աղքատանոցն է, որը տարաբախտաբար անգործունէութեան է մատնված: Նոր հոգաբարձուները գովելի եռանդով սկսեցին ծրագրեր կազմել, հանգամանքներ անել, կարգ ու կանոն մտցնելու փորձ անել, բայց յանկարծ դեռ այդ նախապատրաստական առաջին քայլում դադարեցրին... այդպէս հաճեցաւ թեմական առաջնորդը:

Ն. Գ.

ՆԱՄԱԿ ԱԼԷԲԱՆԳՈՒՄՈՒՆ

Օգոստոսի 13-ին

Մեր քաղաքի համար 1893—1894 թվերը մի դարադրուկ կարելի է համարել հասարակական գործունէութեան տեսակետից, երբ առաջին անգամ մի այսպիսի յետամնաց քաղաքում բոլոր հասարակական հիմնախնդիրները անցնում էին առաջադէմ, ինտելիգենտ երիտասարդութեան:

գարեջրի բաժակը ձեռքին՝ մեծ բաղաւորութիւն համարեց, որ մի այս տեսակ յօքեկանի առիթով համախմբված է տեսնում պրօֆէսորներին, ուսանողներին և «Վլետեր հերրերին» ստուար բաղմունքին. սա չիման մի բարեպաշտ հաճիք է և այս բոլորը գիտութեան շնորհիւ, որ նա ծալում մի կողմն է դնում իր ղեկավարական պաշտօնը և բաժակը դատարկում է բոլորի կենացը. ուժգին hoch-երն ու ծափահարութիւնները թնդացրին ամբողջ բաղմունքին շատ կենացներ և եղան մի քանի թեթիւ խօսակցութիւններ, որոնց բոլորի յենման կէտն այն էր, որ սա գիտութեան տուն է. քանի՞ քանի անգամ չեղտեցին զգրմանական գիտութիւնը բառերը, որը այժմ ամբողջ դարգացած աշխարհի ուղարկութեան աւարկան և առաջադիմութեան յորդահոս աղբիւրն է կաղնում. որքան և իրաւացի լինէր այս նկատողութիւնը, բայց և այնպէս վերին տատիճանի խորթ պիտի հնչէր գիտութեան կարապետների ականջին, որոնք առանց մի խորութեան գիտութիւնը համամարդկային են համարում...

Երաժշտութիւնը մէջ առ մէջ նուազում էր. բոլոր հանդիսականները իրանց ձեռքերում ունեցած տպված տետրակները համաձայն (խաբանչիւրին ձրի մի-մի հատ տուած էր) երգում էին.

ձեռքը, ինչպէս դպրոց, Բարեգործական ընկերություն, աղքատանոց և այլն:

Ինչքան որ ուրախալի է մեզ համար վերոյիշեալ հանգամանքը ընդհանրապէս, նոյնքան ցաւալի է, որ անհաւառ լինելու համար ստիպված ենք երեսնան հանել մի քանի տխուր փաստեր, որոնք վերաբերում են մեր հաշկաւոր զարգացման նորոնտիր միացեալ հոգաբարձութեանը:

Այս հոգաբարձութիւնը իր գործունէութեան առաջին քայլից անդգուշութիւն ունեցաւ մի պաշտօնական թղթով իր աւագ-ուսուցիչ և ուսուցիչ ընտրելու իրաւունքը յանձնել իր նախագահ Աշոտ վարդապետին, տալով լիազօրութիւն վերջինիս՝ թեմական տեսչի հետ խորհրդակցելով՝ հրաւիրել աւագ-ուսուցիչներ և ուսուցիչներ:

Այս ապօրինի գործողութիւնը, որը կարող է զարմանք պատճառել և նոյն իսկ կասկած զարթնցնել շատերի մէջ, մի տխուր իրողութիւն է, որը ցոյց է տալիս, թէ ինչ ասիական հասկացողութիւն ունի մեր հոգաբարձութիւնը կօլլեկիական հաստատութեան մասին և թէ ինչպէս է օգտվում այն իրաւունքներից, որ հասարակութիւնը հաւատաւոր է նրան:

Այս լիազօրութիւնը ստանալուց յետոյ, յաջորդը և թեմական տեսչը, առանց քաջկեղու, կարճ միջոցում իրար փոխադարձ դիմողութիւններ աւնելով, իր անց մարդկանց տեղաւորելու համար՝ այնպիսի փոփոխութիւններ առաջ բերին և մըտածում են բերել, որ ուսուցիչներից շատերը շտապեցին զոհէ գիւղերում տեղ գտնել, առանց պաշտօնի չը մնալու համար:

Հանգէս են եկել իրանց գործունէութեամբ անյայտ աւագ-վարժուհիներ, աւագ-ուսուցիչներ և մի խումբ ուսուցիչներ ու քահանաներ:

Ուշադրութիւն ենք հրաւիրում այդ զեղծումների վրա, որոնք սկզբունքով սխալ կարգադրութեան և թիւրիմացութեան հետեանք լինելով, պէտք է, մեր կարծիքով, համարել անվաւեր, մասնաւոր որ հոգաբարձութիւնը տեսնելով և զգալով իր սխալը, ինչպէս լուծւ ենք, շտապում է յետ առնել իր տուած լիազօրութիւնը:

Մ—ն

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՊՈՐ

Հաստատ աղբիւրներից լսում ենք, որ երկրագործութեան միջոցով թիֆլիսում կը լինի միայն սեպտեմբերի երկրորդ կիսին:

Լսում ենք, որ Ներսիսեան դպրոցի նոր հոգաբարձութիւնը այս օրերս պաշտօնի մէջ կը մշտնի:

Այժմ Թիֆլիսում հիւր է տրիկին Մալ-Գալան, որը յայտնի է իր գեղեցիկ թղթակցութիւններով Ամէրիկայից: Տիֆլիս Մալ-Գալան երկար տարիներ ապրելով Ամէրիկայում, այնտեղից անդադար թղթակցութիւններ էր ուղարկում ուսուց յայտնի ամառայիններին և լրագիրներին, որոնց մէջ իր տաղանդաւոր զրոյթ ծանօթացնում էր ուսուսասարակութիւնը Ամէրիկայի վարք ու բարքերի:

չը նայած հաղաբարձու ձայններին, այնու ամենայնիւ, ներդաշնակութիւնը պահպանելով հանդերձ, այնպիսի ողևորութիւն և եռանդ է փչում, մի մարդ ազդելուց վերապանում—թուշում է մըտքերի անսահման տարածութեան մէջ... Լըուում է երաժշտութիւնն ու երգը, ահա բարձրանում է մարդկային խօսակցութեան աղաղակ ու ծիւղը. այս վիժվոցը դադարում է միմիայն այն ժամանակ, երբ մի օր և է կենաց է առաջարկվում. իսկ մի կենաց խմելու, հին, կամ լաւ է ասել ուսանողական սովորութեան համաձայն, ընկերութիւնների նախագահները մերկացրած սրբը սեղանին են խփում՝ ու շաղորդութիւն հրաւիրելու համար. հաղաբարձութեան միմեանց չիլիկալով, սեղանին խփելով միաժամանակ դատարկվում են: Քանի՞ գնում աւելի և աւելի կենդանութիւն էր տրեւում կարգապահութիւնը օրինակելի էր. ոչ մի խառնակութիւն, ոչ մի իրաւանցում:

Ժամը 11 1/2-ին դուրս գալով ուսանողական կօմիտից և Հալլէին մնաս բարև ասելով, ընկերիս հետ ուղևորվեցինք մեր ընկալատեղին՝ Լայպցիգ և մի ժամից յետոյ՝ գիշերով ժամը 1-ին տեղ հասանք արագ սլացող երկաթուղով:

Լէյպցիգ.

Ռ.

և նրա քաղաքական ու պետական գործունեութեան հետ:

Այս օրերս, Մոսկվայում, Օլժինիկովի մագաղանում հանդէս է դրած չորս պոէզիկոզ արձագանքի կաթնայ, որը, ինչպէս հաղորդում է «НОВ. МІР» լրագիրը, պատկերել է նոր-նախնայնի վաճառական Կ. Կարապետ-Օղլուով, որպէս ընծայ լայնածիր տաճարին՝ նրա մէջ մեծոս երկու համար: Կաթնայ, որը շատ մեծ է և ծանր, դարձրել է գեղեցիկ խորաքանդակներով (բարեկենդանիներով), որոնք ներկայացնում են զանազան մոմէնտներ: Երբեք պատմութիւնից և հայոց եկեղեցու պատմութիւնից: Օրինակ, այդտեղ նկարված են՝ Երեսնայի Արքայ թագաւորը, որը սուրբ մկրտութիւնն է ընդունում թաղէտ առաքելով, Աստուածայայտութիւնը, Տրդատ թագաւորը և Հեղինէ թագուհին, որոնք մկրտվում են Գրիգոր Լուսաւորչի մօտ, հրեշտակի երևալը Գրիգոր Լուսաւորչին, որը ցոյց է տալիս տաճարի կառուցման տեղը, լայնածիր վանքի տեսարանը և ա. Հոգու իջնելը առաքելների վրա՝ Նկարների տակ կան հայերէն լեզուով մակագրութիւններ: Կաթնայի խոփը դարձրել է ձուլած աղանձի, որը կտուցով բռնած ունի ձիւթնու ճիւղ:

Օղէսան մեծ պատրաստութիւններ է տեսնում ամենաքեզ կերպով տանելու իր գոյութեան հարկաւորակը: Առաջինը երկուշաբթի օր, ամսին 22-ին, լրանում է մի ամբողջ դար այն օրից, երբ Եկատերինէ թագուհու հրամանով Օղէսա քաղաքի հիմքը դրվեց: Օղէսան այնպէս արագ դարձաւ, այնպիսի մեծ առևտրական կենտրոն դարձաւ: Ան ծովի ափին, այնպիսի հարստութիւններ ձեռք բերեց, որ այժմ մայրաքաղաքներից յետոյ ամենանշանաւոր քաղաքն է Ռուսաստանում: Գործելանի օրը պէտք է արվին ժողովրդի համար ներկայացուցիչներ, պէտք է հիւրասիրով զօրքը, պէտք է երաժշտութիւն լինի. յորեւհանի համար պատրաստված են քաղաքի անցեալից պատկերներ, տպագրված են բրոշյւրներ, մագաղաններ ի պատիւ յորեւհանի պատմութեան և ապրանքների՝ յորեւհանական հովաների, ծխախոտ և այլն: Օղէսայի լրագիրները լին են հարկաւորակի մասին տեղեկութիւններով, լուրերով, յիշգրտութիւններով և զանազան խորհրդածութիւններով:

Տեղական ուսու լրագիրները լսել են, որ երգուեալ հաւատարմատար Ս. Արծրունին, որը 25 տարուց աւելի հայոց տեղական եկեղեցիների և վանքերի լիազօր է, այժմ դատարանի միջոցով 10.000 ռ. վարձատրութիւն է պահանջում թիֆլիսի կոնսիստորիայից՝ իր և կոնսիստորիայի մէջ եղած պայմանագիրը խախտելու համար:

Երեւանից «ՀԱՅԿԱՅ» լրագիրն հեռագրում են օգոստոսի 13-ից, որ Պատուաւոր է կապելիցիան աշտուղեմար բարձրացել է Մեծ Արարատի գագաթը:

Մայրաքաղաքի լրագիրների խօսքերով, պետական խորհրդի առաջինայ նստաշրջանում վերջնականապէս կը վճարվի Պետերբուրգում իրական ընչպիսիք ինստիտուտ հիմնելու հարցը: Ունին դիրքեր կընդունվին իրական սեւին պատկանող այնպիսի անձինք, որոնք փոքր չեն 18 տարեկանից և ոչ էլ մեծ 35 տարեկանից, և որոնք հասունութեան վկայական են ստացել կապիտանի և գոյութիւն ունեցող իրական կապիտանի գիմնադրանքներից: Ընդհանուր ընչպիսիք կընդունվին դասընթացը կը շարունակվի չորս տարի, որից յետոյ ունկնդիրները, գործնական պարապմունքների համար, երկու տարի կաշխատեն հիւանդանոցներում, փորձառու բժիշկների ղեկավարութեամբ: Ինստիտուտի դասընթացը բաւարար կերպով աւարտողներին մտադրութիւն կայ Եկեղեցիէ դիպում աւել, մի քանի իրաւունքներով:

«Տարազ» շաբաթաթերթի վերջին համարում տպագրված է Կ. Պոլսից մի յոգուած, որի մէջ յոգուածագիրը խիստ կերպով յարձակվում է Կ. պոլսեցի գրագէտ Կարապետ Խիթիւնի վրա, այն պատճառով, որ նա իրեն իրական մրցանակաբաշխութեան ընկնէ—յանձնաժողովի անդամ, հաւանութիւն է տուել մի այնպիսի խափ:

անմիա և դատարկ գրուածքի, ինչպիսին է «Հայ լրագրութեան պատմութիւն» անունով գիրքը: Այդ առիթով յոգուածագիրը մի քանի ճիշդ ներկատողութիւններ է անում Կ. Պոլսի հայ գրողների բարբերի մասին:

Երկաթուղային նոր տարիքի մտնելուց յետոյ, հաղորդակցութեան ճանապարհների միմիատրութիւնը, կամենալով դիւրութիւններ տալ ճանապարհորդներին, մտադրութիւն ունի ծախել երկաթուղական տոմսակներ, բացի երկաթուղական կայարաններից, նոյնպէս քաղաքային կայարաններում և ամենալաւ հիւրանոցներում:

Տարօրինակ կարգեր են տրուում մեր քաղաքի բազմաթիւ: Ինչպէս երևում է, բազմաթիւ թէ ժողովրդի համար է, այլ մեր քաղաքի հացթուխների և մտադործների համար: Առաջ, ինչպէս մեզ պատմում են, հացթուխները եթէ բազմաթիւ առնում էին ալիւրի պուրը 1 բուրլով, նրանք թխած հացն էլ ծախում էին 1 բուրլով, և բաւական փող էին աշխատում: Այն ինչ այժմ, մեղաւնում ալիւրի պուրը արժէ 55 կ.—70 կ., իսկ հացթուխները ծախում են թխած հացի պուրը 1 բ. 20 կոպէկով: Այդպիսի մի զանազանութիւն գնների մէջ աներևակայելի է: Եւ ճշմարիտ, մարդիկ իրաւունք ունեն ասելու, որ բազմաթիւ թէ ժողովրդի համար է, այլ հացթուխների համար: Քաղաքային վարչութիւնը, որը սովորութիւն ունի միշտ տակաւներ նշանակել, չը գիտեց, թէ այս ճանգամանքում ինչպէս է ղեկավարվել, թողնելով գնների մի այդպիսի տարբերութիւն: Բաւական չէ միայն տակաւներ գրել և լրագրիներում հրատարակել, հարկաւոր է և գործադրել:

Կախկնդ եկած լուրերը շատ անպատշաճ են սիմիլերի հունձի և խաղողի քանակութեան մասին: Երկրագործները սաստիկ վրդովմունքով են:

Ա.Լ.ԲԱՆԱԿՈՎՈՎՍԿԻ մեզ գրում են օգոստոսի 14-ից. «Երեւի, ժամը 12-ին, մի ուսու օրերը մշտնում է Մէլիք-Մ. աղագանում մի հայի տնեակը՝ նրա բացակայութեան ժամանակ, վերցնում է պատից ատրճանակը և երեք անգամ արձակելուց յետոյ՝ չորրորդ անգամին գնտակն անցնում է կոկորդով և օրիորդին անչնայած գետին գցում: Այս ինքնապատմութիւնը համարվում է սիրային յարաբերութեան հետեւնք: Օրիորդը ապրիլին ծնունդ էր, ընտրովին աղքատ: Սկսվել է քննութիւնն:

ՇՈՒՇՈՒՅ մեզ գրում են. «Մի քանի գիւղերի թուրք կալուածատէրեր շատ խառնութեամբ են վարվում հայ քաջանանքի հետ: Գիւղական քաջանանք պապենական ազատ վարեցանող ունենալով՝ արժանի դանձարանին հողային տասանորդական հարկ է վճարում. իսկ կալուածատէրերը ստիպում են նրանց՝ իրանց ևս հողային բերքի տասանորդ վճարելու: Մի գիւղում քաջանանք մինչև այսօր մինչև անգամ իր խոտերը արտից դուրս տանել չէ կարողանում, բէգի երկիւղից և սպանալիքից ստիպված: Ինչպէս պէտք է վերջ դնել այդ անախտութիւններին և որքան պէտք է ճանաչել քաջանանքն:

ԳՐՈՋՆԱՅԻՑ մեզ գրում են հետեւալը. «Գլխաւոր երկսեւ դպրոցների ուսուցիչ Յ. Աստուածատրեանի նախաձեռնութեամբ, յուլիսի վերջերին մեզ մօտ տեղի ունեցաւ մի հասարակական ժողով, որի խորհրդակցութեան առաջին այստեղ ուսումնարան բանալու հարցն էր: Ժողովականները որոշում կայացրին ուսումնարան բանալու համար միջնորդել ուր հարկն է: Չնք կարող ուրախութեամբ չը ուղենել այս օգտակար որոշումը»:

ՇԱՄԱԽՈՒՅ մեզ գրում են. «Արդէն վաղուց է որ՝ աւաղակների խմբերը թափառում են Շամախու և Գեղարշալի գաւառներում և ամեն յարմար դէպքում արշաւանքներ են գործում զանազան գիւղերի վրա: Ամսին 15-ին աւաղակների մի խումբ, լուսաբացին, յարձակվում է թալըլ անուանալ կիսաթուրք և կիսահայ գիւղի հայ տանուտէրի տան վրա, նրա ընած ժամանակ: Աւաղակներից մէկը, անաղանքի վրա երկիւղ գցելու

համար՝ հրացան է արձակում, դնակը դիպչում է տանուտէրի կնոջ ու խեղճ կնոջ տեղն ու տեղն է մնում, յետոյ երկրորդ անգամ արձակում են գնդակը և վերադառնում մի ուրիշ կնոջ: Ամբողջ տունը թալանում են: Այժմ ամբողջ Շամախու գաւառը ահի և սարսափի մէջ է աւաղակների ձեռքից»:

ՇՈՒՇՈՒՅ մեզ գրում են. «Թեմական դպրանոցի կրօնուսոյց քանանք, երեւի ի վարձատրութիւն իր հաւատարմի ծառայութեան, նըշանակվել է Ղազանչեցու Եկեղեցու քահանայ: Միթէ հասել է այն ժամանակը, երբ մեր յայտնի տեսակի եկեղեցականների կարծիքով ժողովուրդը իրաւունք չը պիտի ունենայ քահանայի ընտրութիւն անգամ անելու և ինքը առաջնորդը պէտք է ընտրէ և նշանակէ: Հարցնում ենք.—ինչ իրաւունքով, մեր եկեղեցու զորքնըով առանց ժողովրդի ընտրութեան քահանայ են առվա ժողովրդին, այն էլ քաղաքի ամենաաւաղին եկեղեցում»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԻՒՍԵՅՑ

Կ. Պոլսի, օգոստոսի 10-ին
Օգոստոսի 3-ին վերջապէս գումարեցաւ ապօրինի խառն ժողովը և կատարեց պատրիարքական տեղապահի ընտրութիւնը և ընտրութեան արդիւնքը.—մաղպաթան.—անմիջապէս յղուեցաւ դատական դործոց նախարարին: Պատրիարքական տեղապահ ընտրուած է Ռոզոսթոյի նախկին առաջնորդ և Սամաթիայի այժմու քարոզիչ Հմայեակ Եպիսկոպոս Գլխաւորնա:

Եթէ օր անցած է ընտրութիւնէն ի վեր, բայց տակաւին հաստատութիւնը չը ստացուի: Տեղապահի ընտրութեան մասնակցած են 14 հոգի, որոնց մէկը քաւ է չէ տուել, հետեւաբար տեղապահը ընտրուած է 13 քուէով, որ խառն ժողովի անդամներու թիւի կէսէն աւելի տուել է: Օրինաւոր խառն ժողովը անդամներու թիւին է, ըստ օրինի, 28, որոնցմէ 14-ը կրօնական և 14-ը քաղաքական ժողովող անդամներ են: Եթէ մինչև իսկ ապօրինաւոր չըլլար խառն ժողովը, այլ օրինաւոր ալ ըլլար, նորէն այս ընտրութիւնը օրինաւոր, վաւերական ընտրութիւն չէր ըլլար: Ուրեմն Գլխաւորնաի ընտրութիւնը ապօրինի է, անվաւեր է և հակաանահանադրական. իսկ հակաանահանադրական տեղապահ մը ազդի կողմէն անընդունելի է. ազդի Գլխաւորնաի իրեն օրինաւոր տեղապահ չը պիտի ճանչնայ, եթէ մինչև իսկ հաստատուի: Գլխաւորնան պաշտօնապէս իր հրամարկանը չը մատոյց, բայց անցեալ կիրակի քարոզի մէջ ասած է, որ ծեր է, տկար է, անկարող է տեղապահի պաշտօն կատարել: Արդեօք այդ վարմունքը անկեղծ է, թէ պարսկական քաղաքականութիւն է, նաղանք է, որով կուղէ փորձել և հասկնալ ժողովրդի տրամադրութիւնը և կարծիքը այդ մասին:

Գլխաւորնան արդէն ժողովրդական, սիրուած և համակրուած Եպիսկոպոսներէն է: Ռոզոսթոյում իր առաջնորդութեան վերջին տարիները շատ տխուր հուշակ ստացաւ և առեկը դարձաւ: Այդ մասին, ի հարկէ, ընդարձակ գրել զանց կընենք: Գլխաւորնայից ար ըսական ճանցած պիտի ըլլաք զինքը, որովհետեւ կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցող Եպիսկոպոսներէն է:

Գլխաւորնան իր կիրակի աւուր քարոզի մէջ անուր հայոյնները ըրաւ վերջին տարիների մի քանի դէպքերի պատճառ կողոպտելու, և անոնց կնքեց սրկայ, սինըլըր, բաղդալիւղըր անաղանքներով: Քարոզի մեծագոյն մասը գովեստներ, դրուատիւններ, բարեմաղթութիւններ էին սուլթանի կենաց համար:

Երկու խօսք ալ կրօնական ժողովող ատենապետի մասին: Յովհաննիսան Եպիսկոպոսը, որ սկսած էր ժողովրդական դաւանք, ազդի կողմէն սիրուիլ, ազդի յոյսերը չարաբացաւ և ճնշուեց: Երաւունք և որոշ ուղղութիւն է գտնել Եպիսկոպոս մը: Եւ այս մեր յետադիւ կղերի ընդհանուր պատկերն է: Ամենք իրենց գործունեութեան ժամանակ որոշ ուղղութեամբ, յայտնի սկզբունքով ղեկավարվելու ընդունակութիւնէն կատարելապէս դուրի են: Ամենք մինչև իսկ ամենատարրական ճշմարտութիւնը ըմբռնելու, իրենց համոզ-

մունքի վրա պնդելու ընդունակութիւնէն դուրի են: Տիրաւորական Եւսուֆեանն ու Թորոսեան ունիչ ջանք և զօնողութիւն չը խնայեցին ընտրութեան յաջողութեան համար: Եւսուֆեան երկրորդ Սիմօն-պէյ ըլլալու ամեն յոյսեր, նշաններ և ապացոյցներ կուտայ:

Խ—րով

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆԵՅՑ

Թաւրիզ, օգոստոսի 4-ին
Պարսկահայերի դրութիւնը այժմ շատ կրիտիկական է: Ստեփանոս Եպիսկոպոսի մահից յետոյ՝ հայերի վիճակը օրից օր վատթարանում է և եթէ այսպէս շարունակվելու լինի ևս մի տարի՝ Ստրպատականը կենթարկվի նոյն վիճակին, ինչ վիճակի ենթարկվեց մօտիկ անցեալում Աղբաւը, և Պարսկաստանը կը զրկվի իր միակ գործունեայ, ժրջան և աշխարհաչէն տարիքի՝ հայ ժողովրդից:

Եպիսկոս կուսակալ Ամիր-Նիզամի հեռանալուց յետոյ, որը մի առանձին խնամքով էր վերաբերվում դէպի հայ ժողովուրդը, երեսն եկաւ պարսիկների մէջ զեղծումների մի շարք, որոնք անխայտնի ապացոյցներ են բացարձակ կամայականութեան, — բաղժաթիւ սպանութիւններ, աւարատութիւններ, հարստահարութիւններ:

Պարսիկ պաշտօնեաների թուրքութիւնն այն աստիճանի է հասել, որ նոյն իսկ Տաճկաստանի ժողովրդը կամենում են օգտվել դրանից: Սրանից չորս հինգ օր առաջ, տաճկական «Համիդէ» ժողովրդականների 300 հոգուց բաղկացած մի խումբ մտնում է Սամաստ և կամենում կողոպտել «Գէրիկ» վանքը: Վանքի հովիւն սպանելուց և հօտը յափշտակելուց յետոյ, երբ կամենում են մտնել վանքը և քարոքանք անել, բարեբաղդաւար 15-ի չափ ուխտաւորները խմանում են այդ և պատրաստվում դիմադրելու: Յարձակումը կատարւեց և լինում, բայց դիմադրութիւնն էլ անվերջ: Երկու կողմից հրացանածգութիւնը տեւում է կէս ժամ և տաճկական բարբարոսները ամօթահար յետ են փախչում, թողնելով չորս ժողովրդի դիակներ: Գէրիկի փոխ-վանահայրը նախատեսելով ապագայում կրկնվելիք նոյնանման դէպքեր և երկրի անապաշտան դրութիւնը, վանքը դատարկել է և ամալի թողնելով հեռացել, ամեն ինչ մանրամասնաբար տեղեկագրելով Թաւրիզ, առաջնորդին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Սփիլայից «Neue Freie Presse» լրագրին հեռագրում են, որ Ստամբուլում դիմել է զանգառով պրենց Ֆերդինանդին, թէ երկուշաբթի 10 ժամից մինչև առաւօտը իր տունը չըջապատված է ժանդարմներով, որոնք ոչքին ոչ ներս են թողնում տուն, և ոչ էլ դուրս թողնում: Պօլիցիական իշխանութիւնը բացատրում է այդ միջոցը նրանով, որ իբր թէ կամենում է Ստամբուլին պաշտպանել ամբողջ յարձակումից:

—«Tamps» լրագրի մի մեծ յոդուած է տպել կորէյական հարցի մասին: Գաղաւթի հեղինակը ընդունում է եւսպոնական դորքի և նաւատորմի գերադանցութիւնը, բայց ասում է, որ Չինաստանը ահագին առաւելութիւն ունի, այն է ժողովրդի բազմութիւնը, որը արժամարանք է դրում դէպի մահ: «Եթէ պատերազմը կարճատեւ լինի և փոքր ժամանակ շարունակվի,—ասում է «Tamps»-ը, եւսպոնացիները էլ ի մի քանի անդողութիւններ կուսնեն: Բայց եթէ պատերազմը երկար շարունակվի, այն ժամանակ յաղթութիւնը Չինաստանի կողմը կը մնայ: Կորէյան հեշտ է նուաճել, բայց նուաճածը պահպանել շատ դժուար է: Երբ կը վերջանայ պատերազմը՝ Այդ հարցում այնքան շահեր կան, որ դրան պատասխանել շատ դժուար է: Եւսպոնական շատ շուտ սկսեց պատերազմը, որովհետեւ շտապում է վերջ տալ դրան: Նա երկար պատերազմել չէ կարող: Չինական կառավարութիւնն ևս տրամադիր չէ ձգձիւղ պատերազմը: Այդ պատերազմում շահեր ունեն նոյնպէս մեծ պետութիւնները՝ Ռուսաստանը, Ֆրանսիան, Անգլիան, Միացեալ-Նահանգները և Գերմանիան: Առաջին երեք պետութիւնները երկիրներ ունեն Ասիայում, և բոլորն էլ տուտրական յարաբերութիւններ ունեն հետո: Արեւելի հետո՝ Միքը՝ Ֆրանսիայում չնք կարող ստանալիւր վերաբերվել այդ անցքերին: Ֆրանսիան քիչ գոհեր չէ

բերել կ'օրհնանք կ'ազգայնէ համար Հայկա-Չինաստանում: Մենք չենք կարող թող տալ, որ Չինաստանը և Եւրոպական ծովերի մէջ գտնուող երկրներում հաւասարակշռութիւնը խախտուի ի միայն Ֆրանսիայի: Դա շատ մեծ սխալ կը լինէր և մենք այդ սխալը չենք անի: Մեր գրողները որոշված է: Մենք գտնուում ենք դէպի հարաւ, Ռուսաստանը դէպի հիւսիս—Չինաստանից: Մենք ստիպված կը լինենք զօրծ ունենալ այդ երկու պետութիւնների հետ, որոնց շահերը համահման են: Ռուսաստանին և Ֆրանսիային այն տեղ, հետեւ Արեւելքում, որպէս և այստեղ՝ Եւրոպայում, կ'ապրուի և ինքնապաշտպանութիւնը ապահովելու անհրաժեշտութիւնը, որպէս և փոխադարձ համակրութիւնը:

—Վիեննայից հեռագրում են, որ Բուլղարիայում անկարգութիւններ են սկսվել:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

10ՆՊՈՆ, 17 օգոստոսի: Լսվում է, որ չինացիները, ուժեղացած 5000 հոգուց բաղկացած զօրքերով, յետ միջոցին Եւրոպական ծովերին դէպի Կրիստոֆ, 40 մղոն դէպի հիւսիս Սեւ ծովը, և ծանր կորուստներ պատճառեցին նրանց: Չինացիները, ամեն տեղ օգնութիւն ստանալով կ'օրհնացնեն, առաջ են շարժվում: Ասում են, որ իբր թէ չինական նաւատորմը օգոստոսի 12-ին մտաւ Վէյ խալ-Վէյ, Եւրոպական նաւատորմը լողում է Պէլեւան ծոցի հիւսիսային մասում: Իբր թէ Եւրոպական նաւերը Եւրոպական ծովի մէջ զօրքերով հակուից դէպի հիւսիս, նրան դէպի Պէլեւան ուղղուելու համար: Ռուսները ասելով, Եւրոպական նաւերը 28 պատերազմական նաւեր ուղարկեցին դէպի Սեւ ծովը, Չինաստանի և Կորեայի սահմանների մօտ, որ ամիս իջեցրին 20.000 հոգուց բաղկացած զօրքերով, Չինաստանի ցամաքային հաղորդակցութիւնը կտրելու կ'օրհնէ:

ՊԵՏԵՐԲՐԴԻՐԳ, 19 օգոստոսի: Երեկ երեկոյան ճանապարհ ընկաւ դէպի արտասահման իր աղջկայ հետ Ռէյսի իշխանուհին—Այսօր կէսօրին, Պետեր-Տօֆից ճանապարհ ընկաւ դէպի Բելովոժսկան անտառը թաղաւոր Կայսրը և թագուհի Կայսրուհին, թագաժառանգ Յէտարովիչը, Մեծ Իշխան Միխայիլ Ալեքսանդրովիչը, Մեծ Իշխանուհի Օլգա Ալեքսանդրովնա և յունաց Նիկիտայ արքայորդին: Նրանց Մեծութիւններին ուղեկցում են Բարձրագոյն Պալատի մինիստրը, գլխաւոր բանակի հրամանատար և օրապահ Նորին Կայսերական Մեծութեան մօտ գնդապետ Վերելին, հովանաւոր իւր Բեյլիքի ինքնակազմ, Ֆրէյլինաներ, Կուսուղով կոմսուհիներ, լեյթ-փրայմօթ Գրեյ և Նիկիտայ Ջիլի: Կայսերական գնացքի կ'օմնեղանոր գնդապետ Շիրիկին է: Կայսերական գնացքով գնաց նոյն պէս մի քանի օրով պրոֆէսոր Ջախարին:

Խմբագիր՝ ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ԳԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչ՝ Մ. ՄԷԼԻԻ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻ ՃԵՄԱՐԱՆԱԻՐՏ ՈՒՍՈՒՅԻՉ Ուղում է դասեր ունենալ կրօնից, հայերէնից, լատինականութիւնից, ճայնագրութիւնից կամ երգեցողութիւնից:

Գլխիկ «Տարադի» խմբագրութեանը ժամը 10-ից մինչև 1-ը:

1—3

ԶԳՈՒՇԱՅԷԻ ԿԵՂՈՒՄՆԵՐԻՑ ԵՒ ՆՄԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ս Ա Պ Օ Ն

պ ր օ լ ի զ օ Ր

Ա. Մ. ՕՍՏՐՈՒՄՈՎԻ

Կատարելապէս ոչնչացնում է զԵՐԼԻՍԻ ԹԵՓԻՆ, նպատակ է մտնել կանոնաւոր ամսանք և իսկապէս դարբնեցում է ներանց թափվել:

Խրաքանչիւր կտորի գինը 30 կօպ: Երկու կտորանոցի գինը 50 կօպ:

Կեղծումներից խուսափելու համար պահանջեցէք իսկական սապօն, որը արկղի վրա կ'աւանդուի ձեր հաստատված մարկա ունի № 3374:

Մատուցում է ամեն տեղ: Պահեստ, Մոսկովա, Լեւին փող. սեփական տուն:

(№ 23) (շ.) 16—20

Շուտով լոյս կը տեսնի Շուշում մեր արձակ թարգմանութեանը Ֆրդուստ Շահնամայի Սի աւուշ վէպը (Խանի Արայ գեղեցիկը), որի հետաքրքրական բովանդակութիւնը մի և նոյն ժամանակ և ուսումնասիրելու նիւթ է: Գիրքը կը բաղկանայ մօտ 150 երկերից, հրատարակված է Ա. և Գ. զրքերի ծաւալով: Բաժանորդագրութիւնն ամսնայն տեղ ճանապարհածախքով 60 կօպ:

Այդ և զրքից յետոյ լոյս կ'ընծային արձակ թարգմանութեանը պատրաստ Բ. Գ. և Զ. վէպեր, զարձակ Ֆրդուստ Շահնամայից:

Սառ. Գուրգասեանց (№ 70) 3—3

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԴՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ մատենադարանը ընկերացրանի համար հարկաւոր է մի գրադարանապետ, որը պէտք է լինի և քարոզչարի օգնականը: Այդ պաշտօնը ստանձնել ջանկացողները հրաւիրվում են գիմել խորհրդի քարտուղարին, կամ գրաւորապէս կամ անձամբ ընկերութեան նորարաց գրասենեակը: Սոյլով, Սերգիեյվի փողոց, տուն Ալիսանեանի, առաւօտեան 9—11, կէսօրից յետոյ ժամ 5—8:

(№ 93) 3—3

ԵԳԲԱՐԲ ՄԻԲԱՅԷԼ ԵՒ ՆԻԿՈԼԱՅՈՍ ԻՍԱՎԵՐԳԵԱՆՆԵՐԸ ՄՐՏԻ ՑԱՌՈՎ, ՅԱՅՏՆԵԼՈՎ, ԻՐԱՆՑ ԵՂԲՈՐ

ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ԳԱԻԹԵԱՆ ԻՍԱՎԵՐԳԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ օգոստոսի 17-ին, խնդրում են ազգականներին և ծանօթներին շնորհ բերել յուզարկաւորութեանը, իր սեփական տնից, Կարինեան փողոցի վրա № 1, Հալաբարում, կիրակի օրը, օգոստոսի 21-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, դէպի Եմիաճնեցող եկեղեցին և այնտեղից Խօջիվանքի գերեզմանատունը: Ամբիջը շարաթ օրը, երեկոյան ժամը 6-ին:

1—1

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Չ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր

ՏԱՍՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Առևտրողները ստանում են ատեստատներ:

Աւանդելի առարկայք սրանք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրական Թուրքանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուրքանութիւն համընթաց (վրա), 5) Առևտրական Թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) գեղարվեստութիւն, վատ ձևերի ուղղելը:

Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից: Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը, և երեկոյան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սոյլովում, Ալեքսանդր Գրիգորովի տանը, № 9, Սերգիեյվայի և Նազարեյայի փողոցների սանկիւնում: Մտադրել և կանոնները կարելի է ստանալ ձրիապէս կողմից: Օտարալեզուների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարալեզուները դիմում են՝ Тифлисы, С. П. Мануэляну:

№ 62 22—32

Ի Ե Ա. Բ Ր Օ Ն Ց Օ Ն Բ Ր Ե Ն Ն Է Ր

Յանձն է առնում ՀԱՇՈՒՊԱՀԱԿԱՆ, ԳՐԱՍԵՆԱԿԻ և ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՄԱՏԵԱՆՆԵՐ պահելու գործը ամբողջ տարւոյ ընթացքում, առևտրին, ֆրանսերէն, գերմաներէն, հայերէն և ուրիշ լեզուներով. ստուգում է գանալան առևտրական և արդիւնաբերական հաստատութիւնների հաշիւները և մատնաները, քննում, փակում, բանում, և կ'աղմուկ է առևտրական մատնաները. ընդունում է առևտրական մատնաների գանալան թիւրքանցութիւնների քննութիւնը և բացատրութիւնը:

Այն անձինք, որոնք չունեն հաշուապահներ, բայց ցանկանում են ունենալ կանոնաւոր հաշուապահութիւն, կարող են ունենալ ձեռք ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԻՐԱՆՑ ԳՈՐԾԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ԵՒ ԿԱՆՕՆԱԿՈՐ ՄԱՏԵԱՆՆԵՐ: Մատնաներ պահելու համար վերցվում է տարեկան 100 ռուբլի և աւելի: Հասցեն ԵԼԻՅԱՎԵՏԻՆ-ՏԿԱՅ, № 25, օտարական կ'արշուկեան վերին յարկում:

Ուսուցանում է:

ՀԱՇՈՒՊԱՀԱԿԱՆ ԶՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Վճար } Հաշուապահութեան ամբողջ կուրսի համար (2—3 ամիս) 40 ՐՈՒԲԼԻ
} Առաջագրութեան տեսական կուրսի համար (2 ամիս) 50 ՐՈՒԲԼԻ
Պարագմուտները լինում են ամեն օր, երկու ժամկէտ ընթացքում: Առաջագրված պարագմուտների համար ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐ ընտանական դպրոցի գրեկտորից և ուրիշ անձներից:

(№ 16) (շ) 24—100

Հ Ա Շ Ո Ւ Ե Կ Շ Ի Ռ Թ Ի Ց Լ Ի Ս Ի Ա Ռ Ե Ի Տ Ր Ա Կ Ա Ն Բ Ա Ն Կ Ի

g1-ն Օգոստոսի 1894

Պ Ա Հ Ա Ն Ձ Ք	Թիֆլիսում	Բազուի և Բաթումի բաժն.	Ընդամենը	Պ Ա Ր Տ Ք	Թիֆլիսում	Բազուի և Բաթումի բաժն.	Ընդամենը
1. Կրամարիկ (առձեռն թղթադրամ).....	125,935—98	173,092—26	299,028—24	1. Հիմնական դրամագումար.....	1,000,000 —	—	1,000,000 —
2. Ընթացիկ հաշիւ Պետական Բանկ. բաժնում.	248,783—15	256,500 —	505,283 15	2. Պահեստի դրամագումար.....	232,066—55	—	232,066—55
3. Զեղչ. (Disconto) մուրհ. երկու ստորագրութ.	3,297,670—24	1,208,017—64	4,505,687—88	3. Կրամարական աւանդներ՝			
4. Զեղչ. մուրհ. մի ստոր. ապահ. տոկոս. թղթ.	40,000 —	—	40,000 —	ա) Պայմանաւորումով.....	3,597,008 —	561,462 —	4,158,470 —
5. Զեղչումն առկուսաբեր թղթ., կտրօն. և այլն.	77,480—26	14,555—70	92,035—96	բ) Գրանցումով.....	281,316 —	151,900 —	433,216 —
6. Փոխառութիւն գրամականով				գ) Ընթացիկ հաշուով հասարակ.....	1,005,819—48	1,106,216—78	2,112,036—26
ա) Պետութիւնից ապահ. տոկոսաբ. թղթերի	1,180,558—69	584,576—37	1,765,135—06	դ) Ստորագրութեան պայմանաւոր.....	—	195,069—17	195,069—17
բ) Ստորագրութեան պայմանաւոր.....	177,451 —	13,375 —	190,826 —	4. Մասնաւոր հաշիւ պետ. բանկային թիֆլ.			
գ) Ստորագրութեան պայմանաւոր.....	59,951 —	444,454 63	504,405—63	բաժն. ապահովված մուրհակներով.....	—	—	—
դ) Ստորագրութեան պայմանաւոր.....	—	50,459—08	50,459 08	5. Վերադրված մուրհակները պետական			
7. Բանկի պատկանելի տոկոսաբեր թղթեր.	741,496—33	67,330—63	808,826—96	բանկի թիֆլիսի բաժնի.....	187,859 77	—	187,859 77
8. Տոկոսաբեր թղթեր պահեստի դրամագումար.....	231,969—81	—	231,969—81	6. Թղթակցներ՝			
9. Ոսկի և արծաթաձանձի փոխանակագրեր.....	29,131—90	6,042—04	35,173 94	ա) Նոյա հաշիւը (Loro).....	8,790,297 17	—	8,790,297—17
10. Թղթակցներ՝				բ) Բանկի հաշիւը (Nostro).....	8,898,727—13	—	8,898,727—13
ա) Նոյա հաշիւը (Loro).....	8,668,391—73	—	8,668,391—73	7. Բանկի հաշիւը կենս. վարչութի. հետ.	—	920,282—20	920,282—20
բ) Բանկի հաշիւը (Nostro).....	8,564,418—27	—	8,564,418—27	կենսութի. վարչութի. հաշիւը բաժնի. հետ.....	178,294—41	—	178,294—41
11. Բանկի հաշիւը կենս. վարչ. հետ.....	911,419—67	—	911,419—67	8. Բանկի բաժնետոմսերու անվճար կտրօն-			
կենսութեան վարչութեան հաշիւը բա-				նիւրի բաշիւր.....	7,496—72	—	7,496—72
ժնիւրի հետ.....	—	186,498—61	186,498 61	9. Չը վճարված տոկոսներ, աւանդների,			
12. Գնումն և վաճառ. արկիթով ըստ յանձնար.	47,600 —	—	47,600 —	ընթացիկ հաշիւների և այլ գործողու-			
13. Պայմանաւորումն անցուցած փոխառութիւն.	24,600 —	13,155 —	37,755 —	թեանց.....	90,329—33	27,452—33	117,781—66
14. Բողոքված մուրհակներ.....	11,280 —	3,237 65	14,517 65	10. Ստացուած տոկոսներ և յանձնարարա-			
15. Ընթացիկ ծախսեր.....	39,102—80	22,458—28	61,561 08	կաններ.....	170,403—88	104,592—68	274,996—56
16. Կահարաւոր և սկզբնական ծախսեր.....	3,423—96	2,782—86	6,206—82	11. Փոխանցիկ գումարներ.....	49,881—57	30,865—16	80,746—73
17. Ցետ ստացուելիք ծախսեր.....	8,835—28	2,681—92	11,517—20	12. Բողոքված մուրհակներ.....	—	—	—
18. Անշարժ կալուածք.....	—	48,622—65	48,622—65	13. Արդիւնք 1893 թ.	—	—	—
Բ. Ա.	24,489,500—07	3,097,840—32	27,587,340—39	Բ. Ա.	24,489,500—07	3,097,840—32	27,587,340—39